

ՎԵՐԱԳԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

1863 ՕԳՈՍՏՈՍ 29

ԻԵՐԱԿԱՆ

ՆՈՒՄԵՐՈ 25

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԼԻՅԷ

Վարագամը չէր իմէ յէ պաշտօնը մը կիւնտէ, փօլիթիգա, ուլում ու ֆինոն, վէ թիճարէթտէն պաշտ խտէճէ յիմիզի պէյան իթտիյիմիզ սըրատա, արալըգտա համտիսաթը միլիյէի տախի զաղէթամըգա տէրճ ի տէճէյիմիզի վատ իտիւպ, պու պապտէ օլան միւթալամըգը տախի սէթը իթմէյէճէյիմիզի պէյան իթմիշ իտիւք :

() կիւնտէն պու կիւնէ գատար վարագամը օգունյանլարա մալիւմ տիւր քի, բօլիթիգատան, վէ ֆըրուլ պուլտուգճա տախի ուլումտան պաշտ իթտիք, լաքին միլլէթին հալի իւղէրինէ օլան պիր գաւ միւթալամըգը տէրճ իտէճէյիմիզ սըրատա, զանն իտէրսին քի գալէմ իլէրու կիթմէյէ պաշտը, վէ պիզ պու մատտէ իւղէրինէ խալը վաղթ սիւքիւթ իթտիք :

Հիւպէսիզ պու սիւքիւթ տէվամի օլմալաճադը, վէ միլլէթին ամէլիյաթընտա էօլլէ վուգուլթէր իճրայէ կէլէճէքտի, քի պիզիմ էֆըքարըմըգը թէգտիտ իտիւպ, մէճ պուր օլաճադըք պու. սիւքիւթ փէրտէսինի երըթմաշա :

Վէ տիւլիւնտիւլիւմիզ կիպի կէլտի օ սալթ քի պիզ արթըգ սիւքիւթ իթմէյի միլլէթիմիզէ պիր խըյանէթ իթմիշ ատտ իտէճէյիզ :

Վաքին պիզիմ միւթալամըգը տէրճ իթմէլտէն էվլէլ պիր քէրթէ վար տըր քի, պունու կէրէք միլլէթէ, վէ կէրէք միլլէթտէ թապ օլունան զաղէթալէրին մուհարրիլէրինէ անլաթմագ իսթէրիզ : Մալիւմ տիր քի զաղէթա պիր պյնէ տիր, քի օրտա օնու եազան միւլլիլիլին նէ գափատա ատամ օլտուղու կէօրիւնիւր : Պիր զաղէթալ

յը օգուտուղումուղտա, էյէր տէրունինտէ էյի պիր շէյ պուլլուրսագ, միւլլիլիլինէ ալիտ օլուպ, քէզալիք քէօլթիւ պիր շէյ պուլլաճագ օլուր իսէք, օտախի միւլլիլիլինէ ալիտ տիր : Վէ չիւնքի տիւննատա հէր ատամ պիր գափատա օլամազ, վէ չօգ տէֆա պիրի պիր մատտէյէ էյի տէտիյի վաղթ, տիկէրի ֆէնա տէր, իմտի թապիի պիր շէյ տիր քի, պաղը տէֆա զաղէթալէր տախի էֆըքար իսթիլաֆաթընա տիւլար օլունլար, վէ անլէրտէն պիրի պիր քիմնէյի, պիր վուգուլթը փէք պէյէնիպ թաշաին իթտիյի սըրատա, պիրտէ պաղարսըն պիր տիկէրի չըգըպ, անը թաղիի վէ թաշգիր իտիւպ, պիր նիշալէթսիզ զաղէթա միւլաւտէլէսի պաշար :

Վարագամը էյէրչի պաղը մատտէլէրտէ սալըր զաղէթալէրի քէնտիսինէ իպրէթ թուլթմագտէ իսէաէ, պու սըրատա թօղրուսու, անլէրտէն չօղլարընըն թուլթուղունտան պաշա պիր թարիգէ սիւլիւք իթմէյի էյի սալար, զիրա, էսէֆ իտէրէք սէյլէրիզ քի, միլլէթտէ թապ ու նէր օլունան ֆինոն զաղէթալէրինին հէման քնաֆֆէսի. քէնտի վաղիֆէլէրինին խիլաֆընտա օլարագ, ուլում ու ֆինոնտան պաշտ իտէճէքլէրի էհալիյէ վատ իթտիքտէն սօնրա, վէրագալարը մէվալթը մէզ քիւրէյի նաֆիատէն պիւթիւն պիւթիւնէ արի օլտուղի հալտէ, սալըր պիր զաղէթաճը իլէ օլան քին, զարազ, ու իտտալարընը իլէրի սիւրիւպ, իլ պու պօշպօղազըգլարընը սէնէ պաշընա գատար էհալիյէ տիյնէթմէքտէ տիրլէր :

Կէրէք գափանմըլ վէ կէրէք էլան նէր օլմագտէ օլան նէ՞ գատար զաղէթալարըմը, պէօյլէճէ ֆինոնտէն պաշալար, պօշպօղազլըգա գարար գըլարլար . . . :

Պոռուսուկ պիզիմ իշիմիզէ հիւ կէլմէյիպ , տայիմա անտէն իճթինապ իթտիյիմիզտէն , իլէրուտէ ֆրրսաթ պուլտուզճա պու պապտէ եինէ սէօյլէյէճէյիմիզ շէօյլէ տուրսուն , պիզ կէլէլիմ պու սէօզլէրի պիզէ եազտրրմազա մէճպուր իտէն էսասը մատտէյէ :

Մալիւմ տիր քի միլէթին Սաճմանադրու թիւնտան էվվէլ օլան հալ ու խոսրէսինին փէթ լայրզսրդ տուրէթտէ օլտուղունու , պիլ մէտիք քիմնէ հօգ տուր : Վէզալիք մալիւմ տիր քի օ վագթլար տախի միլէթ իշէրինին նիզամըզ օլտուղունու , պազը զէվաթը խալըրխահանըն էյիտէն ֆէհմ իթմէսին տէն նաշի խտի , քի Սաճմանադրու թիւն գանուենամէսին նին թանզիմ ու թէրթիպինէ գարար գրընըպ , միլէթ տախի անլէրին իշպու նիյէթըխայրիյէսինի հիւսնիւրիզա իլէ դապուլ իթտի : Սաճմանադրու թիւն կէլտի , վէ հէր քէս շաղ ու մէսրուր օլտու : Սաճմանադրու թիւն միւ ճիպինճէ էքսէրիյէթի արա իլէ թաղախան խորհուրդ , ումուսի մէճլիս , փաթրիգխանէնին րուհանի վէ ճիսմանի մէճլիսլէրի . վէ անլէրին մարիֆէթի իլէ , միլէթին մէսալիհի սայիրէսի իշիւն իճապ իտէն գօմիթէլէր տախի թէշ քիլ օլտու : Պունլար իճրա օլուպ՝ հէրքէս թարաֆընտան գապուլ օլունտուգտան սօն րա , իշէր զանն խտըսին քի պիրազ նիզա մընա կիրտի , միլէթին հէր սընրֆըր , բուհա նիսի , ամիրասը վէ էսնաֆը էլ էլէ վէրիպ էօյլէ միւշքիւլ մէսէլէլէրին թէսվիյէսինէ մազհար օլտուլար . վէ հէր քէս թաճիւպ ի տիւպ՝ ազըլլարը իրտիքի էյէր միլէթտէ պիրլիք՝ օլաճազ օլուր իսէ , հէր իշ իլէրի վարաճազ տըր :

Պիր սէնէ գատար իշէր պէօյլէճէ տիւզ կինն կիթտիքտէն սօնրա , պիր Երուսաղէմ մէսէլէսինտէ միլէթին՝ վէ խուսուսիյլէ մէճլիսին էֆքեարը իլթիզաճ իտէմէյիպ իխթի . լաֆաթ հասըլ ճլտուգտա , միլէթին ալամը իլէ բուհանի կիրուհի պիր թարաֆտա , է հալի տախի տիկէր թարաֆտա , պիշարէ փաթ րիք տախի կեահ պիր թարաֆտա , վէ կեահ

տիկէր թարաֆտա օլտուղու հալտէ , միլէթ իշէրի պիր էսէֆէնկիզ հալէ տիւհար օլտու : Եվվէթ , մէքթէպլէր եիւզ իւսթիւ գալտը , թաշալարտա պուլունան միլէթ տաշէրիմիզին իշէրինէ տախի պազան օլմայըպ , ալան քէլտինէ կիթմէյէ պաշլատը :

Պիր միլէթին սէքիզ սէնէ չալըչպ չապալարպ մէյտանէ չըզարտըղը Սաճմանադրու թիւն , միլէթին սէվկիւլիւսիւ օլան Սաճմանադրու թիւն , եալընըզ պիր գաշ քիշինին զարազու իտտալարընա գուրպան կիթտի : Վէ օլ զէվաթը միւթէպլէրէ , քի միլէթին ումուսի իլէ պէրապէր , Սաճմանադրու թիւնու գապուլ իտիւպ իմզա իթմիշէր խտի , վէ իճապ իթտիյի վագթլար անըն իլէ պէրապէր կէջթէ պաղըրմըշար իտի . մէսէլէյի մէգքիւրէնին քէնտի րէյլէրինէ մուաֆըզ թէսվիյէ օլմատըղընը կէօրտիքլէրինտէ , Սէք Տէրուլթան չվաւնրաղուցաճ սահմանադրու թիւնը չենք ընդունիր , Այսսիրախան բարխնամ կառավարու թիւնը մեր ազգին արդի վիճակին համեմատ տալու կանոնադրութեանը կը հնազանդինք , տիմէյէ պաշլատըլար , վէ հէր նասըլ պաղու իսէ , միլէթ թամ պիր պուհուգ սէնէտէն զիյատէ փաթը լոնտա գալըպ , նէ իտարէ գալտը , նէ մէճլիս , նէ փաթրիգ վէ նէ տախի մուհապ պէթ :

Պունլարը պիզ կէօրտիւք . վէ լազըմալըր քի անլէրտէն իպրէթ ալտըմ :

Ունուլթմայալըմ օլ կիւնլէրի քի աճէպա Սաճմանադրու թիւն նէ վագթ չըզաճազ տէյու պիր պիրիմիզէ տէրթլէշիր խտիք :

Պու ալարալըզ տէլըի էֆէյիճէ սիւրտիւքտէն , վէ միլէթին՝ խուսուսիյլէ թաշալարըն կէօզիւնտէն զանը եաշար տէօքիւլ տիւքտէն սօնրա , նիհայլէթ օ միւպարէք կիւն կէլտի , վէ սայիի իհսանվայէի ճէնապը փատիշահտէ , միլէթին հէր սընրֆըրըն արզիւսինէ մուաֆըզ պիր Պանուննամէյէ մազհար օլտուգ , պիրլիքտէ սէլամլատըզ օ

նուր և վէ եւքաիւ գարար վերտիք քի օնա իթաաթ իտէլիմ: Պիրլէշաթ, էլ էլէ վէր տիք, վէ էսքի սաճմանագրութիւն եէնի կէլ տիյի վազթ միլէթ նէ հալտէ իտի իսէ պու կիւն քի կիւն եիւն օ հալտէ իզ:

Իմտի կէճմիլէրի պիզէ իպրէթ ալարագ, տայիմա տգրլանէ տալիւնաճագ օլուր իսէք, միլէթին հալի փէք էյի օլուր: Եյօգ, էյէր տրգագթսըղըգ իտիւլ, իշին սօնունու տիւ շիւնմէյէճէք օլուր իսէք, 1861—1862 սէ նէլէրինի հաթրըմըգա կէթիլմէլէյիզ:

Նիհայէթ աչըգ սէյլէյէլիմ, էյէր միլէթին ալամը, բուհանիսի վէ էսնաֆը պիր եօլաա եիւրիւմէյիպ, պու իւլ սընըֆըն այրը Ենիէրէսօլարը օլաճագ օլուր իսէ, էյի օլմաղ: Նի վազթ կէօրիւրիւզ քի պու իւլ սընըֆ Գօլ Գօլա վէրմիլ կիտէլիւր, պէօյիւք մուհասէնաթլար պէքլէրիզ, լաքին նէ վազըթ պուշար պիր պիրինտէն այրըլըլար, օլ վազթ անլամալըլը քի պիզիմ պաշըմըգա պիր պէօյիւք պէլա վար կէլէճէք:

Պիզ պու գատար սէյլէրիզ: Պու հաֆտա Եսիթանէտէ պիր Հայաթըրէնիւն նէլ օլուր, քի պիզիմ պու սէյլէտիքլէրիմիզ թաստիգ իտէր իսէ տէ, իշն պիզտէն պիր կէօմէք տահա աչըգա պօյամըլ արը:

Իշթէ մէքիւր Հայաթըրէնիւն սուրէթի:

ՅԵՅՏԵՐԵՐՈՒԹԻՒՆ

Եզգային Սահմանագրութեան գործադրութեան պատրաստութիւնները ըննալու վրայ են, և ահա ազգային երեսփոխանները կ'ընտրուին. ազգային երեսփոխանաց առաջին գործերը պիտի ըլլան ազգային Վաղաքական և Արօնական Ժողովներուն ընտրութիւնը, և Արտանգնուպօլսոյ ու Ս. Երուսաղէմի ազգային Պատրիարքներուն ընտրութիւնը:

Երգ մենք ազգային Երեսփոխանաց ընտ-

րողքս հարկ կը համարինք ծանուցանել, խնդրել և պահանջել իսկ ազգային նորընտիր երեսփոխաններէն, որ այս ընտրութեանց մէջ կարելի եղածին չափ զգուշանան՝ ի սէր ազգին, իրենց ընտրութիւնը այնպիսի անձանց և այնպիսի եպիսկոպոսներու ու վարդապետներու վրայ չընելու, որոնք ո'ր և է կերպով ազգին խաղաղութիւնը աւերելու, ազգին մէջ ցաւալի երկպառակութիւն ու աղէտալի կռիւններ ձգելու և մինչև անգամ արիւն թափուելուն պատճառ եղան. ինչպէս նաև այնպիսի առաջնորդներու՝ որոնք իրենց վիճակը խոհեմութեամբ և ազգասիրաբար չըկրնալ կառավարելով կամ ամրաստանութեան ներքեւ ընկած են, կամ իրենց վիճակը խոռովութեան մէջ պահած են: Փորձեալն կրկին փորձեն յիմարութիւն է. մենք կը փափաքինք որ մեր Երեսփոխանները փորձեալները փորձելու պակասութեան մէջ չգտնուին, որով պատճառ մը չտան շատերնուս սիրտը ցաւելուն, և անխելահաս ոմանց ալ նորէն գթութիւն յարուցանելուն:

Ժողովուրդը գթկամակութեամբ պիտի լսէ ամէն օր Սուրբ Պատարագի մէջ այն եպիսկոպոսաց և վարդապետաց անունները, որ ըստ իւր հաւատոց ազգին անմեղ արիւնը թափուելուն պատճառ եղան: Ուստի մենք ընտրողքս, ազգին խաղաղութեանը համար, ժողովուրդին սրտին հանդարտութեան համար և ապագայ սրտաքեկութեանց առջևն առնելու համար, պարտք կը դնենք նորընտիր ազգային երեսփոխանաց վրայ, որ չընտրեն այնպիսի անձինք՝ որոնք որ և է ազգեցութեամբ ու կիրքով և նպատակով, և ո'ր և է միջոցով այսօր ազգին ողջամիտ մասին ատելի եղած են:

Եզգային Երեսփոխանաց ընտրողք:

Թահէլէնէ յիշուի վէ Լահաճ Գեորգիէն
Ֆիսիք :

69 00 Թահէլէնէ միմիադէ
57 20 Սուգատտէմ չըգարըն Լահաճ
58 10 Սուգատտէն չըգարըն Լահաճ

ԻՅԱՆՆԱԹ

ՅԱՐՆԱՆ ԺԱՂԻԿՆԵՐ

ԿԱՄ

ԵՐԻՏԱՆԱՐԳԱՅ ԵՒ ՕՐԻՈՐԳԱՅ ԱՐԳԻ ՎԻՃԱԿԸ

Ե. ՀԱՄԼԱՐԳԱՅԻՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԻՄԱՄ (Ա)ԱԼԻ ԽԱՆ

ՃԵՐՄԱԿ

ԿԱՄ

ՊԱՐԱՆ Ս. ՓԱՓԱՋԵԱՆ ԵՒ ԻՐԻ

ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Ե. ՀԱՄԼԱՐԳԱՅԻՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԻՄԱՄ (Ա)ԱԼԻ ԽԱՆ

Պ. Ե. Հայկունի նամ զաթ պու իսմ ի-
լէ իբի րէսալէ Թէլէլի իտիւպ, Թապ իթ-
սիրմիլ տիր : Սաթըլըր հէր քիթապճը
տիւքքեանլարընտա :

Լվիլիքի 6 շուրուշա, վէ իբինճիսի 2
շուրուշա :

Պ. Ե. Հայկունիին թէլիքքէրտէսի օ-
լան կէրէք պու վէ կէրէք Գաղաթի Բնա-
վէ Գեղեգճան Երեմասարդոյ նամ սայիր իբի
րէսալէլէրի իւզէրինէ օլան Թէլիքքէրտէս
մախսուսէմիլ իլէրուտէ պէյան դըլնաճապ
տըր :

Իշ պու էօնիւմիւզտէքի փազար կիւնիւ
Երկրագործական Բնակարանի իբինճի
Տարեգարճը զիյնթի Խաս քէզյտէ Գարա-
ղաճ նամ մահալտէ իճրա գըլընըպ, վէ եկ-
մը մէզպուրտէ ֆաղիլէթլու Խորիմեան Ս'կը-
տիլ վարդապետ հազըթիլէրի խոսսէթէն Ս :

Պատարագ Թագտիս իտէճէյինտէն, մէզքիւր
Բնակարանիւնա ազա պուլուան վէ եախօտ
ազա պուլուանայան ազգասէրլէրտէն իշ պու-
ղիյաթիլէրտէ հազը պուլուանայա արզու ի-
տէնլէրին, Խաթանպոլտա փարմագ դափու-
տա քեային թիւթիւնճիւ տիւքքեանընտան
վէ եախօտ եկվմը մէզպուրտէ Գարաղաճտէ
պիլիլթ սաթան զաթտէն պիլիլթ ալմալէրի :

ԻՅԱՆՆԱԹ

Իշպու զաղէթա հաթթատա իբի տէֆա ուֆագ
դըթա իլէ, վէ պիր տէֆա պէյիւք դըթա իլէ
նէշը օլուրուր :

Պիր էրլըղը	100	շուրուշ
Ալթըր պըլըղը	60	"
Իւչ պըլըղը	30	"
Ուֆագ նուսիսի	1	"
Պէյիւք նուսիսի	2	"

Թաշարար իլիւն, 50 սաաթըղ մէսաֆէտէ պու-
լուան էյալէթլէր իլիւն սէնէվի 15 շուրուշ վէ 100
սաաթ մէսաֆէտէ պուլուանլար իլիւն 30 շուրուշ
փօսթա փարասը ալընըր :

Իլանաթըն պէհէր սաթըրընտան պիր տէֆա ի-
լիւն 60 փարա, իբի տէֆա իլիւն 40 փարա ալը-
նաճապ տըր :

Իբի տէֆատան զիյաթէ դօնուլաճապ վէ պէյիւք
իլանաթ իլիւն պըր փազարըղ օլուրուր :

ՄԻՄՈՒՐԻՅՆ

ԻՍԹԱՆՊՈԼՏԱ. Պէյիւք Եէնի Խանըն իւսթ
զաթընտա. Ն 2. Վէրագայը Հալաթիս օտաւը :

ԻՉՄԻՏ. Մ. Յակոբ Աղա Նազարէթեան :

ՊՐՈՒՍԱ. Թէոփիլէ Աղա Գալիօնճեան :

ԷՏԻՐՆԷ. Թորոս Աղա Յօհաննէսեան :

ԹՐԱՊԶՈՒՆ. Խաչատուր Աղա Էլմասեան :

ԹԷՔՖԻՐ ՏԱՂ. Յարութիւն Աղա Ճամճեան :

ԳԱՅԱՆԻՅԷ. Յօհաննէս Աղա Պալըզճեան :

ՀԱԼԷՊ. Յովհաննէս Աղա Քիւրքճեանօֆ :

Սպըր էյալէթլէր իլիւն տէ իլէրուտէ մէմուրլէր
Թախիս գըլնաճապ տըր :

ՍԱՀԻՊԻ ՄԱԹՊՈՒԱ ՎԷ ՂԱԶԷԹԱ

Յ. ՄԵՆԱՍԵԱՆ